

Justitieutskottets betänkande**1976/77: 35****med anledning av propositionen 1976/77: 121 om ändring i 16 kap. brottsbalken m. m. (ang. falskt larm m. m.)****Propositionen**

I propositionen 1976/77: 121 har regeringen (justitiedepartementet) efter hörande av lagrådet föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i brandlagen (1974: 80).

De vid propositionen fogade lagförslagen är av följande lydelse.

1 Förslag till**Lag om ändring i brottsbalken**

Härigenom föreskrives att i brottsbalken skall införas en ny paragraf, 16 kap. 15 §, av nedan angivna lydelse.

16 kap.

15 §¹ Den som genom oriktig uppgift att det föreligger fara för en eller flera människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom föranleder onödig säkerhetsåtgärd, dömes för *falskt larm* till böter eller fängelse i högst två år.

Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig utryckning av polis, brandkår, ambulans, militär, sjöräddning eller annan allmän bevakningstjänst, dömes för *missbruk av larmanordning* till böter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

2 Förslag till**Lag om ändring i brandlagen (1974: 80)**

Härigenom föreskrives att 24 § brandlagen (1974: 80) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

Till böter dömes den som

1. kallats att delta i övning med brandstyrka eller i räddningstjänst och som uteblir utan giltigt skäl,
2. vid räddningstjänst uppsåtligen bryter mot vad brandchefen, annat

¹ Förutvarande 16 kap. 15 § upphävd genom 1976: 510 (jfr 1976: 905).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

brandbefäl eller befälhavare som avses i 9 § eller 12 § första stycket i och för tjänsten befallt,

3. uppsåtligen hindrar eller försöker hindra åtgärd som avses i 11 § eller uppsåtligen åsidosätter beslut om avspärrning som har meddelats med stöd av 11 §,

4. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 17 eller 18 §,

5. vägrar anställd som har kallats att delta i övning med brandstyrka eller i räddningstjänst ledighet för deltagandet, om ledigheten kunnat medgivas utan synnerlig olägenhet.

Den som genom brandlarm eller på annat sätt uppsåtligen och utan giltigt skäl åstadkommer brandstyrkas uttryckning eller samling dömes till böter eller fängelse i högst sex månader och är skyldig att ersätta därav föranledd kostnad.

Vad som sägs i första stycket 1 och 5 äger tillämpning också i fråga om den som enligt 12 § tredje stycket har anmodats att delta i räddningstjänst som avses i 1 § tredje stycket första punkten. Den som vid sådan räddningstjänst uppsåtligen hindrar eller försöker hindra åtgärd som avses i 11 § eller uppsåtligen åsidosätter beslut om avspärrning som har meddelats med stöd av 11 § dömes till böter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

Utskottet

I propositionen föreslås införande i brottsbalken (BrB) av en ny ansvarsbestämmelse för falskt larm och missbruk av larmanordning (16 kap. 15 §). För falskt larm skall den dömas som genom oriktig uppgift att det föreligger fara för en eller flera människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom föranleder onödig säkerhetsåtgärd. För missbruk av larmanordning skall den dömas som genom missbruk av larmanordning, nödsignal eller liknande anordning föranleder onödig uttryckning av polis, brandkår, ambulans m. fl.

Förslagen i propositionen har närmast föranletts av att antalet bombhot mot en anonym allmänhet ökat kraftigt under senare år. Sådana hot riktar sig oftast mot flygplatser, järnvägsstationer, varuhus, restauranger, skolor och ambassader. Även om de inte är avsedda att sättas i verket, föranleder de betydande kostnader för enskilda och för samhället genom de olika säkerhetsåtgärder som måste vidtas. BrB innehåller f. n. inte någon bestämmelse som direkt tar sikte på handlingar av angivet slag. De ibland åberopade straffbestämmelserna, olaga hot i 4 kap. 5 § och oredligt förfarande i 9 kap. 8 §, passar mindre väl och har inte utformats med tanke på gärningar av den typ det här är fråga om.

Såsom utskottet tidigare under innevarande riksmöte uttalat med anledning av ett motionsförslag om utredning angående den straffrättsliga regleringen av bombhot m. m. (JuU 1976/77: 7) är det ett påtagligt samhällsintresse att det finns otvetydiga regler som ger möjlighet till straffrättsliga ingripanden mot förfaranden av nu ifrågavarande slag. Det i propositionen framlagda förslaget till en bestämmelse om ansvar för falskt larm är enligt utskottets mening väl ägnat att ge denna möjlighet. Genom en sådan bestämmelse bör som framgår av vad departementschefen anför (s. 14) utrymmet för tillämpning av straffbestämmelserna om olaga hot och oredligt förfarande beträffande gärningar av angivet slag bli begränsat. Med dessa uttalanden tillstyrker utskottet förslaget om en särskild straffbestämmelse om ansvar för falskt larm. Bestämmelsens utformning föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Utskottet tillstyrker också att en straffbestämmelse angående missbruk av larmanordning införs som ett andra stycke i den nya paragrafen.

Beträffande gränsdragningen mellan falskt larm och missbruk av larmanordning noterar utskottet att departementschefen i propositionen (s. 15) uttalar att ett blankt meddelande till brandkåren om att det brinner på viss plats normalt torde uppfattas som ett påstående om att sådan fara föreligger som anges i det föreslagna stadgandet angående falskt larm. Samtidigt anføres såsom exempel på åtgärd som avses i stadgandet angående missbruk av larmanordning bl. a. okynneslarm genom missbruk av nödanropet 90 000 (s. 18). Utskottet vill i anslutning till dessa uttalanden understryka att det sistnämnda stadgandet endast avser den som utan skäl använder särskild larmanordning och ej vidtar ytterligare åtgärder. Däremot kan den som genom användande av nödanropet 90 000 muntligen kommer i kontakt med de i lagrummet avsedda räddningsorganen och därvid lämnar oriktig uppgift om fara, som föranleder onödigt uttryckning, ådömas ansvar för falskt larm. Gärningen är då ej att betrakta som sådan ordningsförseelse som straffstadgandet angående missbruk av larmanordning närmast tar sikte på. Med anledning av departementschefens uttalande (s. 18) att sistnämnda straffbestämmelse är subsidiär i förhållande till andra i BrB upptagna brott vill utskottet framhålla att gärningar, som typiskt sett är av karaktären ordningsförseelse och som faller under den gärningsbeskrivning som upptagits i 16 kap. 15 § andra stycket, i regel bör bedömas som missbruk av larmanordning och ej enligt andra bestämmelser i BrB som i och för sig undantagsvis skulle kunna vara tillämpliga.

En redaktionell jämkning bör göras i den föreslagna lydelsen av 16 kap. 15 § andra stycket.

I övrigt föranleder propositionen ej någon erinran eller särskilt yttrande från utskottets sida.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen antar 16 kap. 15 § i det genom propositionen 1976/77: 121 framlagda förslaget till lag om ändring i brottsbalken med den ändringen att lagrummet erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

16 kap.

15 §

Den som genom oriktig uppgift att det föreligger fara för en eller flera människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom föranleder onödig säkerhetsåtgärd, dömes för **f a l s k t l a r m** till böter eller fängelse i högst två år.

Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig utryckning av polis, brandkår, ambulans, militär, sjöräddning eller *annan* allmän bevakningstjänst, dömes för **missbruk av larm-anordning** till böter.

Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig utryckning av polis, brandkår, ambulans, militär, sjöräddning eller *annat organ för* allmän bevakningstjänst, dömes för **missbruk av larm-anordning** till böter.

2. att riksdagen antar det genom propositionen 1976/77: 121 framlagda förslaget till lag om ändring i brandlagen (1974: 80).

Stockholm den 12 maj 1977

På justitieutskottets vägnar

LISA MATTSON

Närvarande: fröken Mattson (s), herrar Jönsson i Malmö (s), Johansson i Växjö (c), Nygren (s), fru Bergander (s), herr Raneskog (c), fru Andersson i Kumla (s), herr Winberg (m), fru Wiklund (c), herr Lidbom (s), fru André (c), fru Johansson (c), herrar Körlof (m), Segerstedt (s), fru Bernström (fp).